

Elintarvikeketjun ympäristövastuun raportin julkaisutilaisuus

Säätytalo 16.12.2009

Päivittäistavarakauppa ry
Toimitusjohtaja Osmo Laine

Tuote- turvallisuus

- (Suomessa) elintarvikkeissa melko hyvä
- EU-tasolla suurin osa tuotevirheistä Kiinasta tuoduilla elintarvikkeilla

Ympäristö

- Ilmastonmuutokseen vaikuttavat seikat: energiankulutus ja energialähde
- Vesien rehevöitymiseen vaikuttavat maatalouden päästöt
- Pula makeasta vedestä (ei Suomessa, mutta globaalisti)
- Luotettavat koko ketjun elinkaariarviot/hiilijalanjäljen laskennat puuttuvat
- Kaupan asiakaslogistiikka

Ravitsemus

- Kaupan rooli ravitsemustiedon välittäjänä
- Yhteistyötä tuottajien, teollisuuden, maahantuojien ja vähittäiskaupan kesken lisättävä tiedon vertailtavuuden ja oikeellisuuden suhteen

Eläinten hyvinvointi

- Lakisääteinen asia Suomessa
- Liittyy koko ketjun vastuullisuuteen
- Auditointimenettelyt välttämättömiä koko ketjun kannalta
- Tuottajien on otettava asiassa suurempi vastuu

Paikallisuus

- Paikallisuus on kilpailu-, ympäristö- ja eettinen kysymys
- Suomessa on puhdas maaperä ja paljon puhdasta makeaa vettä elintarviketuotantoon eikä pk-tuotanto ole tuoteturvallisuusriski
- Globaali näkökulma: köyhissä kehittyvissä maissa maanviljelys on usein ainoa ansaitsemiskeino, mutta elintarvikkeiden valmistus ja kuljetus sisältävät aina ainakin kohtalaisia riskejä

Työhyvin- vointi

- Elintarvikkeiden alkutuotannon osalta ja paikallisesti Suomessa tuotettujen tuotteiden osalta toimitaan vastuullisesti myös työhyvinvoinnin osalta
- Etelä- ja Itä-Euroopassa on jo riskejä asian tiimoilta, globaalisti erittäin paljon riskejä ; vaatii auditointijärjestelmän

Taloudellinen hyvinvointi

- Talousvastuun auditointi tarpeellinen Suomen osalta koko ketjun toiminnoista ja myös tuonnin osalta, erityisesti tuonnissa EU:n ulkopuolelta

16.12.2009

Osmo Laine

	Tuote- turvallisuus	Ravitse- mus	Ympäristö	Eläinten hyvin- vointi	Paikalli- suus	Työhyvin- vointi	Taloudellinen hyvinvointi
Tuottajat	Lainsäädäntö Oma-valvonta Auditointi	Luomu GMO	Lannoitteet/ rehevöityminen Veden riittävyys Hiilijalanjälki	Määräykset Prosessit	Raaka- aineiden alkuperä	Työhyvinvoinnin auditointi	Talousvastuun auditointi
Elintarvike- teollisuus	Lainsäädäntö Oma-valvonta Auditointi	Luomu GMO		Tuottajien auditointi	Raaka- aineiden alkuperä	Työhyvinvoinnin auditointi	Talousvastuun auditointi
Maahan- tuojat	Lainsäädäntö Oma-valvonta Auditointi	Luomu GMO	Hiilijalanjälki (tuotteet + logist + jätehuolto) Vesijalanjälki (tuotteet + logist+ jätehuolto) Pakkaukset (kierr)	Tuottajien auditointi	Raaka- aineiden alkuperä	Työhyvinvoinnin auditointi (tuottajat ja yritys itse)	Talousvastuun auditointi (myös tuottajien osalta)
Jakelu	Lainsäädäntö Oma-valvonta Auditointi	-	Hiilijalanjälki (kuljetukset ja kalusto)	-	-	Työhyvinvoinnin auditointi (logistiikkayritys)	Talousvastuun Auditointi (logistiikkayritys)
Vähittäis- kauppa	Lainsäädäntö Oma-valvonta Auditointi	Kuluttajien tietoisuus lisääntyy	Hiilijalanjälki & Vesijalanjälki (kiinteistöt sis. jätehuolto)	Tiedot tuottajien auditoinnista	Tiedot raaka- aineiden alkuperästä	Työhyvinvoinnin auditointi (yritys)	Talousvastuun auditointi
Kuluttaja	Media Sähköinen viestintä	Terveys- ihanteet	Biojäte Pakkausmater kierrätys Sekajäte	Tiedot tuottajien auditoinnista	Tiedot raaka- aineiden alkuperästä	Tiedot työhyvinvoinnin auditoinnista	(Tiedot talous- vastuun auditoinnista)
Yhteiskunta	Lainsäädäntö	Terveyden- huolto	Kierrätys Jätehuolto	Tiedot tuottajien auditoinnista	Tiedot raaka- aineiden alkuperästä	Tiedot työhyvinvoinnin auditoinnista	Tiedot talous- vastuun auditoinnista)

Vastuullinen kuluttaminen

- Kuluttajan on saatava tietää voidakseen valita ja yhä enemmän myös vaikuttaa
- Raportti on alku jäsentyneen ympäristötiedon keräämiselle
- Kuluttajalle tulee tarjota oikeata ja yhteismitallista tietoa elintarvikkeiden valinnan, hankinnan ja käytön ympäristö- ja hyvinvointivaikutuksista

Työkaluja, mittareita ja indikaattoreita elintarvikeketjulle

Hiilijalanjälki (Carbon Footprint)

- Elintarvikeketjun osuus ilmastonmuutoksesta 14 %
- Lasketaan CO₂ eqv eli CO₂-, N₂O- ja CH₄- päästöt KOKO ketjusta
- Alkutuotannossa rajausten tekeminen erittäin haasteellista
- Maahantuojien, jakelun ja kaupan sekä asiakaslogistiikan osalta laskenta voidaan tehdä melko hyvällä tarkkuudella

Vesijalanjälki (Water Footprint)

- Elintarvikeketjun osuus vesistöjen rehevöitymisestä 57 %
- EU:ssa veden kulutus jakautuu seuraavasti: 44 % energiantuotantoon, 24 % maatalouteen, 17 % julkiseen vesihuoltoon, 15 % teollisuuteen (Euroopan komissio)
- Vesijalanjälki = yrityksen tai valtion makean veden kulutus ja käyttö tuotteiden tai palveluiden tuotantoon
- Suomalainen käyttää makeaa vettä 1 700 kuutiometriä vuodessa eli noin kolmanneksen enemmän kuin kansainvälinen keskiarvo 1 250 kuutiota
- Noin 41 prosenttia Suomen vesijalanjäljestä syntyy ulkomailla (Waterterfootprint.org)

Muita elintarvikeketjun mittareita

Elintarvikkeen kokonaishinta asiakkaalle

- Kuluttajahinta + maataloustuki

Elintarviketalous kansantaloudessa

- Työllisyys
- Kauppatase/vaihtotase

Kansanterveys

- Ravitsemus
- Elintarviketurvallisuus

Huoltovarmuus

Valikoimat

Saatavuus/saavutettavuus

- Kansainvälinen alkutuotannon laatujärjestelmä
- Kehitetty vastaamaan kuluttajien tarpeita tietää miten ruoka on tuotettu:
eettisyys, ekologisuus, turvallisuus
 - * Eettisyys: turvalliset ja terveelliset työolot
 - * Ympäristön huomioiminen tuotannossa
 - * Turvalliset tuotteet
 - * Eläinten hyvinvointi
- Ensimmäisen standardin mukaiset auditoinnit on tehty maailmalla v. 2001
 - * Standardista kolmas versio v. 2007
 - * Neljäs versio on valmisteluissa, tulee voimaan 2011
 - * Suomi on ollut tähän saakka lähes ainoana Euroopan maana ilman sertifioituja tiloja
 - * Kasvanut nopeasti yhdeksi johtavista kansainvälisistä laatujärjestelmistä alkutuotannon osalta
 - * vuoden 2008 lopussa 94 000 sertifioitua tilaa ympäri maailmaa

Lähde: A.Piirainen 2009